

Gorzów Wlkp., 29 kwietnia 2020 r.

PS-VIII.431.1.2020.AFlo

Pani
Lucyna Hoffman – Czyżyk
Dyrektor
Ośrodka Adopcyjnego „Żar”
ul. Wrocławska 5
68– 200 Żary

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach, ul. Wrocławska 5

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111) Zespół kontrolny w składzie:

- Anna Florczak –Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 1-1/2020 z dnia 20 stycznia 2020 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Monika Mach - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 1-2/2020 z dnia 20 stycznia 2020 r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu **13 lutego 2020** roku kontrolę problemową w trybie zwykłym.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Akta kontroli: str.:13-14

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Lucyny Hoffmann - Czyżyk – dyrektora jednostki.

Zakresem kontroli objęty był sposób prowadzenia procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka. Pierwszy termin kontroli w Ośrodku Adopcyjnym „Żar” w Żarach ustalono na 28.01.2020 r. Jednak, z uwagi na okoliczności niezależne od zespołu kontrolnego (brak możliwości stawienia się

we wskazanym terminie w placówce) termin kontroli został przesunięty na 13 lutego 2020 r. Okres kontroli pozostał niezmienny i obejmował od 01.01.2019 r. do 28.01.2020 r. Ocenie poddano funkcjonowanie Ośrodka oraz realizację zadań określonych w art. 154 do 174 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.), w tym:

- kwalifikacje kierującego placówką i pracowników w niej zatrudnionych oraz organizację Ośrodka Adopcyjnego;
- kwalifikowanie dzieci do przysposobienia;
- dobór rodziny przysposabiającej;
- działalność diagnostyczno - konsultacyjną dla kandydatów do przysposobienia dziecka;
- organizację szkoleń dla kandydatów do przysposobienia dziecka;
- wsparcie dla rodzin, które przysposobiły dziecko, w wykonywaniu przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z informacjami sporządzonymi i przekazanymi przez OA „Żar” w Żarach ustalono, że w okresie objętym kontrolą:

- dzieci zgłoszonych i zakwalifikowanych do przysposobienia było 28 (27 w roku 2019 i 1 w roku 2020),
- dzieci zgłoszonych i niezakwalifikowanych do przysposobienia było 35 (rok 2019),
- nie pozyskano kandydatów do przysposobienia dla 3 dzieci (rok 2019),
- procedurę, o której mowa w art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wszczęto w przypadku 2 dzieci,
- adoptowanych dzieci było 23 (21 w roku 2019 r. i 2 w 2020 r.),
- zgłoszonych kandydatów do przysposobienia dziecka było 36 (29 w roku 2019 i 7 w roku 2020),
- przeszkolonych i zakwalifikowanych kandydatów do przysposobienia dziecka było 40 (rok 2019),
- rodzin adopcyjnych było 18 (16 rodzin w roku 2019 i 2 w roku 2020).

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji w całości lub części (w zależności od potrzeb): 4 rodzin/kandydatów zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka: rodzina G (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*); rodzina H (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*); rodzina I (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na*

podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429); rodzina J (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) oraz 3 rodzin adopcyjnych i adoptowanych przez nie dzieci, tj.: rodzina A (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) - dziecko A1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), rodzina B (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- dziecko B1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), rodzina C (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- dziecko C1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429); dziecko, co do którego nie pozyskano rodziny adopcyjnej - dziecko D1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429); oraz 2 dzieci, które nie zostały zakwalifikowane do adopcji - dzieci E1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) i F1 (*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)– dobór próby celowej.

W ramach przeprowadzania czynności kontrolnych kontrolujący poddali również analizie:

- sprawozdanie z realizacji zadań przez ośrodki adopcyjne w okresie styczeń-grudzień 2019r.;
- wyjaśnienia p. Lucyny Hoffmann – Czyżyk – Dyrektora Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach, przyjęte do protokołu ustnych wyjaśnień;
- udzielone pisemne odpowiedzi na zapytania kierowane do kontrolowanej jednostki.

Akta kontroli: str.: 16-545

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowanie regulaminu

Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach jest niepubliczną jednostką działającą w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, prowadzoną przez Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny "ŻAR" (Nr KRS 0000053154). Prowadzenie ośrodka adopcyjnego na

terenie województwa lubuskiego wykonuje zgodnie z umową NR ROPS.VI.91.2.2017 z dnia 31 stycznia 2017 r. zawartą z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej na okres 4 lat, tj. do 31 grudnia 2021 r. Z uwagi na zmianę wysokości ponoszonych wydatków umowa jest corocznie aneksowana (aneks nr 4 z 20.03.2019 r. i aneks z 12.03.2020 r.). W okresie objętym kontrolą działania kontrolowanego Ośrodka obejmowały (zgodnie z Porozumieniem zawartym w dniu 31 stycznia 2017 r.) obszar powiatu żarskiego i żagańskiego.

Placówka posiada Regulamin Organizacyjny, opracowany w porozumieniu z Marszałkiem Województwa Lubuskiego. Dokument zawiera szczegółowe zadania, o których mowa w art. 156 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz organizację działania, w tym godziny pracy, zgodnie z art. 157 cytowanej ustawy.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie opracowania regulaminu organizacyjnego.

Akta kontroli: str.:26-43

2. Kwalifikacje dyrektora i pracowników

Zgodnie z wyjaśnieniami Pani Lucyny Hoffmann – Czyżyk Dyrektora kontrolowanej jednostki, przekazanymi do protokołu ustnych wyjaśnień z 13.02.2020 r. wynika, że od roku 2015 kadra Ośrodka nie zmieniła się, a jej skład jest następujący: dwóch psychologów i trzech pedagogów oraz, w zależności od potrzeb, inni specjaliści, w tym prawnik. Pracownicy i dyrektor jednostki nie są zatrudnieni na etacie. Wszyscy zatrudnieni są na umowy cywilnoprawne w zadaniowym systemie pracy, na okres roku lub świadczą pracę nieodpłatnie – wolontariat (np. prawnik). Sposób zatrudnienia nie pozwala na wskazanie, jaką część etatu realizują poszczególni pracownicy w miesiącu, tygodniu. Wszyscy specjaliści podnosili swoje kwalifikacje. Jedna osoba pracuje w godzinach działalności Ośrodka jako obsługa specjalistyczna Ośrodka oraz pedagog. Od lutego br. na stanowisku nastąpiła zmiana psychologa (poza okresem objętym kontrolą).

W celu zbadania zgodności zatrudnienia kadry z wymogami określonymi w przepisach prawa skontrolowano dokumentację dotyczącą osób tworzących kadrę ośrodka. Wszyscy pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje, tj:

- Dyrektor ośrodka jest psychologiem i trenerem PRIDE, ponadto ma ukończone studia podyplomowe, między innymi z zakresu zarządzania, pomocy psychologicznej w dziedzinie seksuologii, terapii, profilaktyki, posiada certyfikaty międzynarodowe: Eurodir w zakresie organizacji pomocy społecznej i zarządzania zasobami ludzkimi (metoda Thomas

International), w roku 2017 ukończyła studia podyplomowe z zakresu psychotraumatologii, w roku 2019 uczestniczyła w szkoleniu „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”;

- drugi psycholog dodatkowo ukończył Studium Psychoterapii dla Dzieci i Młodzieży oraz Szkołę Psychoterapii, superwizji własnej pracy zawodowej. Posiada zaświadczenie uczestnictwa w szkoleniu – pn. „Opracowanie instrumentów do prowadzenia diagnozy psychologiczno-pedagogicznej” rok 2017, w szkoleniu „Psychologia traumy dzieci i młodzieży. Diagnoza zaburzeń po traumie” rok 2018 oraz „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach” rok 2019;

- pedagog posiada studia podyplomowe z zakresu socjoterapii, profilaktyki i terapii oraz edukacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w roku 2017 uczestniczyła w szkoleniu pn. „Opracowanie instrumentów do prowadzenia diagnozy psychologiczno-pedagogicznej”, w roku 2018 otrzymała certyfikat ukończenia szkolenia i uzyskała uprawnienia do wykorzystania narzędzia Karty Ocen Rozwoju Psychoruchowego - KORP do diagnozy dzieci w wieku od 1 miesiąca do 9 roku życia;

- drugi pedagog posiada dodatkowo uprawnienia trenera PRIDE, Studium Terapii Rodzin oraz kurs terapii systemowej, w roku 2019 ukończyła szkolenie pn. „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”, a w 2020 kurs „Psychoterapii systemowej indywidualnej, par, rodzinnej i grupowej”;

- trzeci pedagog ukończył dodatkowo studia podyplomowe w zakresie terapii pedagogicznej oraz kursy między innymi w zakresie diagnozy oraz procedury odbierania dziecka z rodziny biologicznej i jej konsekwencji dla dziecka i rodziny, w roku 2018 uczestniczyła w konferencji pn. „Problemy okresu dorastania - jak pracować z dzieckiem roszczeniowym?”, w 2018 roku ukończyła szkolenie pn. „Samouszkodzenia – diagnoza i terapia”.

Podsumowując, zespół kontrolujący stwierdza, że kwalifikacje dyrektora i pracowników Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach są zgodne z przepisami prawa. Pracownicy podnoszą swoje umiejętności i kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach czy studiach podyplomowych.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: str.:44-72

3. Kwalifikowanie dzieci do przysposobienia

W sytuacji uzasadniającej zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia, ośrodek adopcyjny niezwłocznie występuje do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zespołu do

spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego o przekazanie w terminie 7 dni opinii i dokumentacji, o której mowa w art. 139a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że posiada wskazane opinie i dokumentację. Na ich podstawie jest sporządzana informacja o sytuacji prawnej, rodzinnej i zdrowotnej dziecka zawarta w „karcie dziecka”, której integralną część stanowi metryka prowadzenia sprawy (art. 164 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W celu zbadania sposobu kwalifikowania dzieci do przysposobienia oraz zgodności postępowania w tym zakresie z wymogami określonymi w przepisach prawa, skontrolowano dokumentację dotyczącą sześciorga celowo wybranych dzieci (A1, B1, C1, D1, E1, F1) zgłoszonych do przysposobienia. Z analizy dokumentacji dzieci wynika, że w przypadku 2 dzieci, jednostka kontrolowana po otrzymaniu informacji niezwłocznie zwróciła się do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej - PCPR w Żaganiu (dotyczy dziecka F1) i placówki opiekuńczo-wychowawczej (dotyczy dziecka E1) o przekazanie opinii i dokumentacji, o której mowa w art. 139a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W pozostałych przypadkach nie było takiej potrzeby, gdyż PCPR przesłał dokumentację przed otrzymaniem informacji z ROPSu. W związku z tym, 7-dniowy okres przekazania dokumentacji zachowany został we wszystkich przypadkach. W trzech przypadkach (dot. dzieci E1, C1 i D1) dokumentacja wymagała uzupełnienia, w związku z tym okres również został wydłużony.

Ponadto kontrolowana jednostka posiada opracowaną Procedurę Przysposobienia Dziecka w Ośrodku Adopcyjnym Lubuskiego Ruchu na Rzecz Kobiet i Rodzin „Żar”, zgodną z obowiązującymi przepisami prawa.

Nie stwierdzono nieprawidłowości odnośnie terminowości przekazywania dokumentacji dzieci zgłoszonych do przysposobienia.

Akta kontroli: str.:139-545

3.1. Karta dziecka

Dokonując analizy przedmiotowej dokumentacji, kontrolujący stwierdzili, że kartę dziecka sporządzono w stosunku do wszystkich dzieci. Karty dziecka posiadają jednakową strukturę, zgodną ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 roku w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru kart dziecka (Dz. U. z 2015, poz. 1303). Integralną częścią Karty jest metryka prowadzenia sprawy. Pod względem merytorycznym zdarzają się rozbieżności

między nr PESEL a datą urodzenia (dot. ojców dzieci E1 i nr F1). W czterech przypadkach brakowało informacji w części II na temat zdrowia, przebytych chorób rodziców (dot. dzieci A1, C1, E1, F1), pomimo uwzględnienia ich np. w części VIII „rozwój psychofizyczny dziecka”. W części V dot. rodzeństwa, w dwóch przypadkach (dot. dzieci A1 i F1) nie wskazano informacji nt. zgłoszenia dzieci do adopcji, pomimo uregulowanej sytuacji prawnej. W przypadku dziecka E1 nie wskazano jednej z siostr przebywającej w pogotowiu opiekuńczym (informacja zawarta w części VIII „rozwój psychofizyczny dziecka”). W części VI Karty dziecka, dotyczącej „szczegółowego opisu pobytu dziecka w pieczy zastępczej” we wszystkich przypadkach informacje są bardzo skromne, hasłowe, zazwyczaj jedno- lub dwuzdaniowe. W przypadku dziecka E1 była to negatywna ocena jego zachowania, wskazująca jedynie na trudności wychowawcze, co zdaniem kontrolujących jest nieobiektywne.

W przypadku dziecka B1, informacje w opisie dotyczyły rodziny biologicznej. Zaznaczyć należy, że w przypadku tego dziecka (B1) kartę dziecka sporządził koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, a następnie pracownik kontrolowanej jednostki ją zaktualizował jedynie w zakresie ustanowienia opiekuna prawnego dziecka. Informacji o stanie zdrowia dziecka i jego rozwoju psychofizycznym brakowało w dokumentacji dziecka F1. W wyjaśnieniach z 19.04.2020 r. Dyrektor placówki podała, że oprócz przekazanej Książeczki Zdrowia Dziecka kontrolowana jednostka nie posiada innej dokumentacji, gdyż *(*Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* (opiekun prawny) nie dostarczyła dokumentu do Ośrodka. Zespół kontrolujący przyjmuje wyjaśnienia Dyrektora placówki, jednak stoi na stanowisku, że Książeczka Zdrowia Dziecka nie może być zamiennikiem części VII Karty dziecka dot. „pełnych danych o zdrowiu dziecka oraz jego rozwoju”, którą sporządza lekarz pediatra.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół kontrolujący rekomenduje:

- rzetelne sporządzanie Karty dziecka z wykorzystaniem wszystkich informacji na temat rodziny dziecka, w szczególności w zakresie zdrowia i przebytych chorób rodziców biologicznych dziecka, sytuacji prawnej rodzeństwa oraz jego pobytu w pieczy zastępczej (istotnych faktach) bez oceniania dziecka i jego rodziny.

Akta kontroli: str.: 167-175;225-233;296-304;415-426;489-498;532-537

3.2. Diagnoza psychologiczna i pedagogiczna

Do zadań ośrodków adopcyjnych należy między innymi kwalifikowanie dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz sporządzanie dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia diagnozy psychologicznej i pedagogicznej (art. 156 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Dodatkowo diagnoza psychologiczna stanowi również jedną z wielu podstaw do dokonania kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego (art. 166 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zespół kontrolny, analizując dokumentację podlegającą kontroli, stwierdził, że diagnozę psychologiczną sporządzono w stosunku do wszystkich dzieci. Treść i informacje w nich zawarte przedstawiają zasoby i ograniczenia psychiczne dzieci, opisują psychologiczne mechanizmy wyjaśniające obszary problematyczne w funkcjonowaniu dziecka oraz przedstawiają wskazówki i zalecenia do dalszego postępowania, jak i prognozy dotyczące dalszego rozwoju. Diagnozy sporządzane są przez psychologa kontrolowanej jednostki. Tego samego dnia sporządza-na jest również przez pedagoga diagnoza pedagogiczna, która określa umiejętności, stan wiedzy, mocne strony dziecka oraz rodzaj i przyczyny niepowodzeń szkolnych doświadczanych przez dane dziecko. Dokumenty są spójne, kompletne i dostosowane do potrzeb każdego dziecka.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: str.:176-179;234-238;305-308;427-431;499-503;538-541

3.3. Posiedzenie Komisji kwalifikacyjnej

W terminie 30 dni od dnia sporządzenia karty dziecka ośrodek adopcyjny na podstawie opinii, o których mowa w art. 139a ust.1 pkt 1 i 2, dokonuje kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego, sporządza dokument potwierdzający zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia krajowego oraz rozpoczyna poszukiwanie kandydata do przysposobienia dziecka (art. 164 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Dokonując analizy dokumentacji podlegającej kontroli, kontrolujący stwierdzili, że okres 30 dni na przeprowadzenie kwalifikacji dziecka do przysposobienia został zachowany. Zgodnie z dokumentem, potwierdzającym zakwalifikowanie bądź nie - dziecka do przysposobienia krajowego, Zespół kwalifikacyjny dokonuje kwalifikacji dzieci do przysposobienia na podstawie: diagnozy psychologicznej, określenia specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny, jak również oceny stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie i analizę aktualnych więzi dziecka z bliskimi

mu osobami (dokonywane przez psychologa). Ponadto, ustala sytuację prawną rodzeństwa dziecka, a także, na podstawie opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 i 5, analizuje całościową sytuację dziecka w celu zbadania, czy przysposobienie leży w jego najlepszym interesie.

Zespół kontrolny, dokonując analizy stwierdził, że akta wszystkich dzieci nie zawierają wprost oceny psychologicznej, dotyczącej stopnia możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie. W dokumentacji znajdują się informacje na temat stopnia zrozumienia przez dziecko faktu poszukiwania dla niego rodziny adopcyjnej oraz jego stosunku do przysposobienia. Brakuje w niej jednak obiektywnej oceny psychologa obrazującej możliwość nawiązania więzi w nowej rodzinie. Taka ocena jest wymagana przepisem prawa, ale jest także czynnikiem minimalizującym potencjalne trudności w trwałości adopcji. W dokumentacji znajdują się również informacje na temat aktualnej sytuacji prawnej rodzeństwa dziecka, analiza więzi dziecka z bliskimi mu osobami oraz analiza całościowa stwierdzająca, że przysposobienie dziecka leży w jego najlepszym interesie, a także określenie specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w procesie dokonania kwalifikacji dziecka zgłoszonego do przysposobienia.

Zespół kontrolujący rekomenduje:

- sporządzanie przez psychologa oceny możliwości nawiązania przez dziecko więzi emocjonalnej w nowej rodzinie.

Akta kontroli: str.:139-545

4. Dobór rodziny przysposabiającej

Proces doboru kandydatów do przysposobienia dziecka winien być prowadzony przede wszystkim poprzez określenie specyfiki potrzeb dziecka w kontekście prawidłowego doboru rodziny (art. 166 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z opracowaną przez Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach Procedurą Przysposobienia Dziecka, dobór rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka zakwalifikowanego do adopcji, dokonywany jest w ciągu 30 dni od sporządzenia „karty dziecka” i przeprowadza się go na posiedzeniu zespołu merytorycznego pracowników

jednostki. Zespół dokonuje doboru rodziny dla dziecka spośród rejestru zakwalifikowanych rodzin lub pozyskanych z innych ośrodków w kraju.

Badając sposób doboru rodzin zespół kontrolny brał również pod uwagę dokumentację dzieci zgłoszonych i zakwalifikowanych do przysposobienia (dziecko A1, B1, C1, D1) w zakresie określenia specyfiki potrzeb dzieci oraz dokumentację rodziny adopcyjnych (A, B, C) pod względem kwalifikacji osobistych, o których mowa w art. 114¹ KRiO, motywacji do podjęcia się wychowania dziecka i wywiadu adopcyjnego.

Analiza przedmiotowej dokumentacji wykazała, że oprócz standardowych, określonych przepisami prawa wymagań względem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny przysposabiającej, brakuje jasno sprecyzowanych kryteriów doboru rodzin adopcyjnych do potrzeb dziecka. W dokumencie „Decyzja Komisji Kwalifikacyjnej”, dotyczącym kwalifikowania rodzin do pełnienia przez nich funkcji rodziny adopcyjnej, określone są oczekiwania rodzin jedynie pod względem płci, liczby dzieci i ich wieku. „Protokół z Posiedzenia Komisji Kwalifikacyjnej ds. Adopcji przy Ośrodku Adopcyjnym ŻAR Lubuskiego Ruchu na Rzecz Kobiet i Rodziny Żar w Żarach” potwierdza czynność dokonania doboru rodziny do dziecka. Ze wskazanego dokumentu wynika, że dobór ten jest dokonywany na podstawie analizy sytuacji prawnej dziecka oraz spełniania przez kandydatów na rodzinę adopcyjną wymogów określonych w przepisach i ich gotowości do przyjęcia dziecka. W związku z tym, kontrolujący stwierdzają, że takie kryteria doboru rodziny do dziecka są niewystarczające.

W przypadku niepozyskania kandydata do przysposobienia Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach, zgodnie z opracowanymi Procedurami przesyła do Wojewódzkiego Banku Danych „kartę dziecka” wraz z dokumentem potwierdzającym kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego oraz opiniami i dokumentacją, o której mowa w art. 139 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Taka sytuacja zaistniała w przypadku dziecka D1, które zostało zgłoszone do adopcji z dwójką rodzeństwa. Propozycję adopcji przedstawiono 4 rodzinom - kandydatom do przysposobienia. Pierwsza rodzina zrezygnowała z uwagi na *(*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*, druga rodzina ze względu na *(*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*, a trzecia w związku z *(*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Na tej podstawie kontrolujący stwierdzają, że Ośrodek Adopcyjny nie posiada bieżących informacji na temat aktualnej sytuacji życiowej zakwalifikowanych

kandydatów. Doprowadza to do sytuacji, że adopcja proponowana jest tym kandydatom, którzy w danym momencie nie spełniają potrzeb dziecka.

Ostatnia rodzina, która deklarowała chęć przysposobienia 2-3 osobowego rodzeństwa, po 2 kontaktach z dziećmi zrezygnowała z adopcji. W związku z powyższym (po 45 dniach od wskazania pierwszych kandydatów) Komisja ds. adopcji w kontrolowanej placówce, na podstawie art. 164 ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, podjęła decyzję o przekazaniu dokumentacji kwalifikacyjnej małoletnich do Wojewódzkiego Banku Danych w Gorzowie Wlkp.

Podsumowując, kontrolujący stwierdzają brak jasno określonych kryteriów doboru rodziny do dziecka oraz brak aktualizacji sytuacji życiowej kandydatów, co może wpłynąć na niepowodzenie zawiązania się adopcji lub utrzymania jej trwałości.

Nie stwierdzono uchybienia w zakresie doboru rodziny przysposabiającej do dziecka.

Zespół kontrolujący rekomenduje:

- sporządzanie jasnych kryteriów doboru rodziny uwzględniających specyfikę potrzeb dziecka;
- bieżące aktualizowanie sytuacji życiowej kandydatów do przysposobienia.

Akta kontroli: str.:36-43;139-449

4.1. Wszczęcie procedury związanej z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. łączenie rodzeństwa.

Zgodnie z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o możliwości przysposobienia dziecka, którego brat albo siostra zostali wcześniej przysposobieni, należy bezzwłocznie poinformować tę rodzinę, która przysposobiła brata lub siostrę.

Z dokumentacji dzieci zgłoszonych i zakwalifikowanych do adopcji podlegającej kontroli wynika, że przysposobionych zostało troje dzieci (A1, B1, C1) – w stosunku do żadnego z dzieci nie zachodziła sytuacja, o której mowa we wskazanym przepisie prawa, dotycząca tzw. „łączenia rodzeństwa”. Wszczęcie procedury związanej z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie dotyczyło dziecka B1, gdyż zostało zgłoszone do adopcji wraz z rodzeństwem. Dziecko C1 nie posiadało rodzeństwa wcześniej przysposobionego. Dziecko A1 jednostka kontrolowana wykazała jako to, u którego nastąpiło wszczęcie procedury związanej z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, tj. łączenie rodzeństwa, jednak kontrolujący stwierdzili, że sytuacja ta faktycznie nie miała miejsca. (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*). Zatem niewłaściwe jest wykazywanie dziecka A1 w grupie dzieci adoptowanych w wyniku wszczęcia procedury łączenia rodzeństwa. Procedurę łączenia wszczyna się wówczas, gdy jedno z rodzeństwa przebywało już wcześniej w rodzinie adopcyjnej.

Nie stwierdzono występowania procedury związanej z art. 165 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. łączenie rodzeństwa.

Akta kontroli: str.:139-199

4.2. Kontakt dziecka z kandydatami do przysposobienia

Umożliwienie przez Ośrodek Adopcyjny kontaktu dziecka z kandydatami powinno nastąpić po ukończeniu szkolenia i otrzymaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia oraz po zakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia (zgodnie z art. 169 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zgodnie z informacją zawartą w metryczce, w przypadku 3 dzieci (dziecko A1,C1 i D1), wskazanie kandydatów nastąpiło w dniu przeprowadzenia kwalifikacji, w przypadku dziecka B1 po 5 dniach.

Dokonując analizy dokumentacji dzieci zgłoszonych i zakwalifikowanych do adopcji, kontrolujący stwierdzili, że w przypadku dziecka B1, do pierwszego kontaktu doszło po 15 dniach od wskazania kandydatów do przysposobienia. Dokumentacja dziecka D1 zawiera notatkę z (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*), z której nie wynika, kiedy odbył się pierwszy kontakt z czwartą rodziną - jedyną która wyraziła zgodę na poznanie dziecka i jego rodzeństwa. Wskazano, że doszło do dwóch spotkań, po czym rodzina zrezygnowała z dalszych kontaktów z dzieckiem.

W przypadku dziecka A1, zgodnie z informacją zawartą w piśmie z (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) skierowanym do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Żaganiu wynika, że pierwsze spotkanie z dzieckiem nastąpiło w (**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) Kandydaci od pierwszego spotkania z dzieckiem A1(**Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji*

publicznej (Dz.U.2019.1429) byli zdecydowani na adopcję (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*). Do przysposobienia pełnego (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) doszło (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*).

W przypadku dziecka C1, do pierwszego kontaktu doszło na 5 dni przed zakwalifikowaniem dziecka do adopcji, wskazaniem kandydatów oraz zakwalifikowaniem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej, co stanowi naruszenie art. 169 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej. Tym bardziej, że ponownej kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej z (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) dokonano między innymi na podstawie kwestionariusza wywiadu adopcyjnego z roku 2016. Adopcję pełną zawiązano (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) (po 52 dniu od zakwalifikowania dziecka do adopcji).

Zgodnie z wyjaśnieniami z 19.04.2020 r. Dyrektora kontrolowanej jednostki, przy pierwszym spotkaniu dziecka C1 z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej miało miejsce „niestandardowe postępowanie Ośrodka” - należało procedurę przeprowadzić bardzo szybko, gdyż dziecko potrzebowało świadomego oddziaływania wychowawczego ze strony opiekunów, (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*). Zgodnie w tymi wyjaśnieniami, główną przesłanką podjęcia decyzji o tak szybkich działaniach było dobro dziecka, stworzenie możliwości zaaklimatyzowania się w nowej szkole (było to tuż przed rozpoczęciem roku szkolonego), a także wiek dziecka.

Wyjaśnienia dyrektora kontrolowanej jednostki nie mogą być w pełni przyjęte, kontrolujący rozumieją wyjątkowość sytuacji, chęć zapewnienia (**Wylaczenia dokonat zespól kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*) dziecku właściwego środowiska wychowawczego. Należy jednak wprost stwierdzić, że proces kwalifikacji dziecka do przysposobienia winien być pozbawiony pośpiechu, emocjonalnych działań, gdyż sam fakt dokonania adopcji dziecka nie jest

jednoznaczny z dobrem dziecka, dopiero trwałość tej więzi daje gwarancję osiągnięcia sukcesu.

Stwierdzono uchybienie, polegające na umożliwieniu kontaktu dziecka z kandydatami do przysposobienia przed zakwalifikowaniem dziecka do przysposobienia i kwalifikacją kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej.

Akta kontroli: str.: 200-358

5. Działalność diagnostyczno – konsultacyjna dla kandydatów do przysposobienia dziecka

Przed skierowaniem kandydata do przysposobienia dziecka na szkolenie ośrodek adopcyjny dokonuje jego wstępnej oceny, z uwzględnieniem: 1) kwalifikacji osobistych, o których mowa w art. 114¹ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy; 2) motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka; 3) wywiadu adopcyjnego.

W celu zbadania prawidłowości gromadzenia dokumentacji rodzin zgłaszających gotowość do przysposobienia oraz dokonywania ich wstępnej kwalifikacji przeanalizowano dokumentację 4 rodzin (3 małżeństw i 1 osoby samotnej). Z protokołu dotyczącego analizy przedstawionej dokumentacji, sporządzonego w dniu przeprowadzania kontroli, wynika, że wszystkie rodziny (rodzina G, H, I i J) posiadają kompletną dokumentację, zgodną z ww. aktami prawa. Wszyscy kandydaci uzyskali pozytywną ocenę kwalifikacji osobistych, pozytywną ocenę motywacji do podjęcia się wychowywania dzieci oraz pozytywną ocenę podczas wywiadu adopcyjnego. W stosunku do wszystkich rodzin dokonano diagnozy psychologicznej i pedagogicznej, w związku z czym wszyscy przeszli do kolejnego etapu postępowania kwalifikacyjnego. Kontrolujący nie stwierdzili nieprawidłowości w tym zakresie.

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: str.:85-86

6. Szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek Adopcyjny przeprowadził szkolenie dla 4 grup kandydatów (I grupa – 14 osób, II grupa – 12 osób, III grupa – 7 osób i IV grupa – 7 osób), łącznie dla 40 osób. Odbyły się 3 edycje wskazanego szkolenia (dla grupy III i IV szkolenie w tych samych dniach), w terminach – I - 23.02. – 18.05.2019 r.; II - 08.06. – 10.09.2019 r. oraz III - 19.10. – 14.12.2019 r. Osoby prowadzące posiadały stosowne uprawnienia –

„ W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu. Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku.”

w aktach znajdowały się zaświadczenia z dnia 22.02.2019 r. Dokumentacja zawierała również decyzję Nr 3/2017/RA Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2017 r., zatwierdzającą na okres 5 lat Program szkolenia warsztatowego dla kandydatów na rodziny adopcyjne „PRIDE: Adopcja”. Ponadto, w aktach kontroli znajdują się listy obecności z odręcznymi podpisami wszystkich przeszkolonych kandydatów, w tym również 3 małżeństw i 1 osoby, których teczki podlegały szczegółowej analizie (rodzina G, H, I i J).

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: str.:89-104;186-191;243-248;315-320

7. Wsparcie dla rodzin, które przysposobiły dziecko w wykonywaniu przez nie funkcji opiekuńczo wychowawczych

Jak ustalił zespół kontrolny, w czasie objętym kontrolą, Ośrodek Adopcyjny udzielał wsparcia rodzinom, które przysposobiły dziecko i zwróciły się z wnioskiem o pomoc. W dokumentacji znajdowało się 12 takich wniosków od 10 rodzin – wszystkim udzielono wsparcia, co każdorazowo udokumentowano notatką służbową. Wśród rodzin, które skorzystały z tej formy pomocy, znajdowały się 3 rodziny, których dokumentację badano (A – 1 porada; B – 2 porady; C – 1 porada). Jak ustnie wyjaśniła dyrektor Ośrodka, wsparcia i porad udziela dużo częściej, w formie telefonicznej lub za pośrednictwem komunikatorów, jednakże nie sporządza z tych kontaktów notatek do akt.

W obrębie tego zadania kontrolujący nie stwierdzili nieprawidłowości.

Zespół kontrolny rekomenduje:

- aby każdą udzieloną poradę lub inną formę wsparcia odnotowywano w aktach, gdyż oferowana przez Ośrodek pomoc rodzinom po przysposobieniu dzieci jest ważnym elementem działalności placówki.

Akta kontroli: str.:107-138

WNIOSKI:

W badanym zakresie nie stwierdzono uchybień pod względem:

1. Opracowania regulaminu Ośrodka Adopcyjnego.
2. Kwalifikacji dyrektora i kadry Ośrodka Adopcyjnego.
3. Kwalifikowania dziecka do przysposobienia.

4. Doboru rodziny przysposabiającej do potrzeb dziecka.
5. Działalności diagnostyczno – konsultacyjnej dla kandydatów do przysposobienia dziecka.
6. Szkoleń dla kandydatów do przysposobienia dziecka.
7. Wsparcia dla rodzin, które przysposobiły dziecko w wykonywaniu przez nie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

1. Umożliwienia kontaktu dziecka z kandydatami do przysposobienia przed zakwalifikowaniem dziecka do adopcji i kwalifikacją kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Dyrektor jednostki.

Nie stwierdzono istotnych uchybień w działalności jednostki kontrolowanej.

Przyczyną uchybień w realizacji zadań może być:

- niestosowanie się do przepisów, spowodowane nadmiernym pośpiechem.

Skutkiem powyższych działań kontrolowanej jednostki może być:

- niewłaściwy dobór rodziny przysposabiającej do specyficznych potrzeb dziecka;
- rezygnacja kandydatów z dalszych starań o adopcję;
- brak trwałości adopcji.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 Rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli

zalecam:

1. Umożliwiać kontakt dziecka z kandydatami do przysposobienia po zakwalifikowaniu dziecka do adopcji i po zakwalifikowaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej, zgodnie z art. 169 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej;
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO
Grażyna Jelska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Anna Florczak

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Monika Mach